

8. MARTS 2022

NY DOM OM ENTREPRISEFORSIKRING – REGRES – SEN SKADEANMELDELSE

En ny dom tager stilling til flere spørgsmål vedrørende entrepriseforsikring i en regresssag anlagt af den ansvarlige underentreprenørs ansvarsforsikring mod entrepriseforsikringen, der var tegnet af bygherren med entreprenør og underentreprenører som medsikrede. Dommen tog bl.a. stilling til, hvad der skulle anses som henholdsvis direkte og indirekte skade. Der blev også taget stilling til, hvorvidt skaden kunne anses som konstateret i forsikringsperioden, hvor bygningen var under opførelse, eller en efterfølgende afhjælpningsperiode, hvilket havde betydning for dækningens omfang. Endelig tog dommen stilling til, hvorvidt det kunne komme regressøgende til last, at skaden først var blevet anmeldt til entrepriseforsikringen på et meget sent tidspunkt, hvor man ikke længere kunne få indflydelse på skadebehandlingen m.v.

I forbindelse med opførelsen af et beplantet loungeområde i et center tegnede bygherren, BH, entrepriseforsikring i forsikringselskabet F1, med entreprenør og underentreprenører som medsikrede. Underentreprenøren UE1 blev antaget til at stå for beplantning af Skovloungen. UE1 antog som underentreprenørfirmaet UE2 til at varetage

tætning af plantekummer. Dette arbejde blev udført ultimo december 2017. Efter sagens oplysninger, herunder vidneforklaring fra UE1, blev der i januar 2018 konstateret nogle vandudslip, hvilket blev meddelt til UE2, som herefter foretog udbedring. Der blev gennemført afleveringsforretning den 30. januar 2018, uden at der blev konstateret eller registreret problemer med vandudslip, som heller ikke viste sig før ultimo maj 2018. Men i perioden fra 22. maj – 17. august 2018 blev der konstateret næsten daglige vandudslip i form af 5–10 l vand, som løb ud på gulvet. I juli 2018 afgav Teknologisk Institut en rapport, som vurderede, at der burde have været anvendt en anden løsning til tætning af plantekummerne. Der blev dog ikke i den efterfølgende tid taget konkrete tiltag til at tætte kummerne eller på anden måde udbedre vandproblemerne. Den 30. oktober 2018 anmeldte UE1 sagen til forsikringselskabet F2, hvor der var tegnet ansvarsforsikring. Den 29. november 2018 afgav Teknologisk Institut en ny rapport, hvoraf bl.a. fremgik, at der var konstateret kraftig skimmelvækst på store dele af trækonstruktionen hidrørende fra vandudtrængning fra plantekummerne. Enten hele trækonstruktionen

---

eller store dele heraf skulle fjernes med henblik på skimmelfrensning eller udskiftning. Den 13. december 2018 besigtigede en taksator fra F2 bygningen, og på dette tidspunkt var der iværksat tiltag til imødegåelse af skimmelsvampeangrebet. Efterfølgende blev hele den pågældende lounge nedtaget og kasseret, området blev skimmelfrenset og ny lounge opført. Det viste sig, at UE1 også havde ansvarsforsikring i forsikringselskabet F3, og den samlede skadeudgift på ca. 2,85 mio. kr. blev delt af F2 og F3.

Først den 11. april 2019 blev sagen anmeldt – af F2 – til entreprisforsikringen tegnet hos F1. F1 afviste, at det var tilstrækkeligt dokumenteret, at de omhandlede skadeudgifter var dækket af entreprisforsikringen, hvorefter F2 og F3 anlagde retssag mod F1 med påstand om betaling af et beløb på godt 2,85 mio. kr.

Retssagen angik en række forskellige tvistepunkter, hvoraf kun de, som fik betydning for sagens retlige afgørelse, omtales her.

Der var for det første uenighed mellem F1 og F2/F3 om, hvorvidt skaden skulle anses som konstateret i forsikringsperioden svarende til opførelsesperioden frem til tidspunktet for afleveringen, eller om den skulle anses som konstateret i den efterfølgende afhjælpningsperiode, der startede 1. februar 2018. Dækningen i afhjælpningsperioden er på visse punkter begrænset.

F2/F3 gjorde gældende, at der måtte lægges vægt på, at der blev konstateret vandudslip allerede i januar 2018, hvilket efterfølgende blev søgt udbedret.

F1 gjorde gældende, at det ikke var godtgjort, at den vandudtrængning, som F2/F3 senere erstattede, kunne henføres til opførelsesperioden. Det i januar 2018 konstaterede vandudslip blev udbedret af UE2, og der blev ikke konstateret nye vandproblemer ved afleveringsforretningen. Først ad-

skillige måneder senere – ultimo maj 2018 – begyndte der pludselig at komme store vandudslip på næsten daglig basis. I relation til entreprisforsikringen måtte skaden derfor henføres til afhjælpningsperioden.

Retten gav F1 medhold og lagde bl.a. vægt på, at der hverken ved afleveringsforretningen eller i tiden frem til maj 2018 blev konstateret problemer med vandudtrængning. F2/F3 havde derfor ikke godtgjort, at skaden var konstateret inden for forsikringsperioden. Den måtte herefter henføres til afhjælpningsperioden.

For dækning i afhjælpningsperioden var det en forudsætning, at der var tale om fysisk tab af og skade på de forsikrede genstande, mens de befandt sig på forsikringsstedet, som følge af "*fejl eller undladelse i opførelsesperioden og på forsikringsstedet*", som først konstateres i afhjælpningsperioden.

Der blev under retssagen afholdt syn og skøn, og skønsmanden vurderede, at den membran, som UE2 havde valgt at anvende i plantekummerne, ikke var egnet til formålet. F1 gjorde gældende, at når den fejl, der var skadesårsag, ikke bestod i forkert udførelse af UE2's arbejde på forsikringsstedet, men et forkert metodevalg truffet, forinden arbejdet blev udført på forsikringsstedet, forelå der ikke "*fejl på forsikringsstedet*". Retten udtalte imidlertid:

"Uanset om metodevalget til tætning af kummerne måtte være truffet uden for forsikringsstedet, f.eks. på underentreprenørens forretningssted, finder retten, at fejlen, der er årsag til skaden, må anses for begået, da den uegnede metode blev anvendt."

Der forelå derfor "*fejl begået på forsikringsstedet*". For så vidt var skaden omfattet af entreprisforsikringens dækning for afhjælpningsperioden.

Entreprisforsikringen dækkede som udgangspunkt ikke "*mangelfuld projektering, beregning,*

---

konstruktion eller arbejdsudførelse". Denne undtagelse gjaldt dog kun "de genstande, som rammes direkte af skade". Derimod var der dækning for [g]enstande, som indirekte beskadiges, som følge af samme begivenhed, ...".

F2/F3 gjorde gældende, at samtlige skadeudgifter omfattet af regreskravet på 2,85 mio. kr. kunne henføres til "indirekte skade". F1 gjorde derimod gældende, at bl.a. udgifter knyttet til skade på selve plantekummerne, optørring af vand m.v. måtte anses som "direkte skade" og dermed undtaget fra forsikringsdækning. Retten fandt, at:

"udgifter til transport og udskiftning af kummerne, optørring af vand samt Teknologisk Instituts undersøgelse af utæthederne må anses for direkte skade, der er undtaget fra dækningen".

Allerede af den grund blev F1 frifundet for den del af de regressøgende forsikringssselskabers krav, der vedrørte disse udgifter.

Derimod fandt retten:

"... at udgifterne til håndtering af skimmelsvamp i trækonstruktionen og betongulvet samt levering af en ny trækonstruktion udgør indirekte skade, der ikke er undtaget fra forsikringsdækningen".

Denne del af F2/F3's skadeudgifter var dermed som udgangspunkt dækket af entrepriseforsikringen.

Ifølge vidneforklaringerne var UE1 ikke opmærksom på, at man var medsikret under den af bygherren tegnede entrepriseforsikring. F2/F3 anførte endvidere, at de regressøgende selskaber ikke var klar over, at der var tegnet entrepriseforsikring hos F3 før foråret 2019, og at man derfor havde foretaget anmeldelse så hurtigt, som det var muligt. Endvidere bestred F2/F3, at det konkret havde haft nogen skadevirkning for F1, at skaden først var blevet anmeldt i april 2019.

F1 gjorde gældende, at anmeldelse var sket alt for sent. Efter forsikringsaftalelovens (FAL) § 21, stk.

1, skulle skaden have været anmeldt "uden ophold", og efter forsikringsbetingelserne skulle anmeldelse være sket "uopholdeligt". Det forhold, at sikrede ikke havde været opmærksom på, at der var mulighed for at anmelde skaden til entrepriseforsikringen, kunne ikke fritage sikrede for pligten til straks at anmelde skaden til forsikringsselskabet. Og de regressøgende forsikringsselskaber kunne ikke opnå bedre retsstilling end sikrede, i hvis retsstilling de var indtrådt, og det var derfor uden betydning, at F2/F3 først blev opmærksom på entrepriseforsikringen i foråret 2019.

Retten var enig med F1 i, at skaden var anmeldt for sent. Retten lagde vægt på, at der pågik næsten daglige optørringer af 5–10 l vand i perioden maj – august 2018. Hertil kom, at Teknologisk Institut i rapporten af 1. juli 2018 konstaterede, at den anvendte membran til tætning ikke var anvendelig. På denne baggrund fandt retten:

"... at [UE1] på denne baggrund senest i juli 2018 måtte have været bekendt med, at der på dette tidspunkt var indtrådt en forsikringsbegivenhed, og at [UE1] forsømte at foretage rettidig anmeldelse heraf til [F1]".

F1 argumenterede endvidere for, at det konkret havde haft skadevirkning for F1, at sagen først blev anmeldt næsten 1 år efter, at de daglige problemer med vandudtrængning havde manifesteret sig, jf. herved forudsætningen i FAL § 21, stk. 2. Såfremt skaden var blevet anmeldt rettidigt til F1, havde F1 haft mulighed for hurtigst muligt at iværksætte dels effektiv undersøgelse af skadens årsag, dels skadeafværgende eller -begrænsende foranstaltninger. Dette havde sikrede imidlertid undladt, idet man trods store vandudslip næsten dagligt i månedsvis først ultimo 2018 gik i gang med at gøre noget for at stoppe det skimmelsvampeangreb, der udviklede sig som følge af stor tilgang af fugt i mange måneder.

Retten var enig med F1 og udtalte i dommens præmisser:

"Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at der først i efteråret 2018 blev konstateret skimmelvækst i og omkring skovloungen. Retten finder det derfor godtgjort, at den sene anmeldelse har forhindret [F1] i at foretage skadesbegrænsende tiltag, der ville have hindret udviklingen af skimmelsvamp. [F1] er derfor ikke forpligtet til at dække udgifter til håndtering af den senere opståede skimmelvækst samt udgifterne til en ny trækonstruktion, jf. forsikringsaftalelovens § 21, stk. 2, jf. stk. 1."

Herefter blev F1 i det hele frifundet for F2's og F3's regreskrav. Sagsøgerne blev dømt til at betale 200.000 kr. i sagsomkostninger til F1.

F1 var under retssagen repræsenteret af advokat Michael S. Wiisbye, mens F2 og F3 var repræsenteret af advokat Kristian Svith.

Dom afsagt af retten i Glostrup den 20. marts 2022 vedhæftes.

Kommentar:

Ved afgrænsningen af, om skadens konstatering skal henføres til forsikringsperioden (hvor arbejdet blev udført) eller den efterfølgende afhjælpningsperiode, lægger retten vægt på, hvorvidt det omhandlede problem blev konstateret og registreret i forbindelse med afleveringsforretningen. Dette forekommer naturligt.

Dommen giver endvidere fortolkningsbidrag til, hvad der skal forstås som den "direkte skade" ved en entrepriseforsikring med vilkår som dem, der var gældende i denne sag.

Der er ikke mange domme, der tager stilling til, hvornår forudsætningen for, at for sen anmeldelse kan tillægges skadevirkning for sikrede, er opfyldt, jf. FAL § 21, stk. 2:

"Forsømmer den sikrede dette¹, er selskabet ikke ansvarlig i videre omfang, end det ville have været, hvis sådan meddelelse var givet. Gøres det antageligt, at selskabet på grund af forsømmelsen er blevet afskåret fra at oplyse omstændigheder,

som ville ophæve eller begrænse dets ansvar, afgøres det under hensyn til de foreliggende omstændigheder, om erstatning skal ydes og i bekræftende fald med hvilket beløb."

I denne sag må det antages, at der skulle være sket anmeldelse til entrepriseforsikringen kort tid efter, at man ultimo maj 2018 på daglig basis måtte konstatere, at der skete udstrømning i størrelsesordenen 5–10 l vand pr. dag. Retten fandt, at anmeldelse skulle være sket senest i juli 2018.

I givet fald ville forsikringsselskabet dels kunne have foretaget en undersøgelse af, hvad der var årsag til denne vandudtrængning; dels kunne selskabet have iværksat skadeafværgende eller -begrænsende foranstaltninger og derved formentlig undgået eller i hvert fald begrænset de omfattende skader på trækonstruktion og betongulv som følge af den skimmelsvamp, der udviklede sig.

Da forsikringsselskabet har været afskåret fra dette som følge af den alt for sene anmeldelse, har retten fundet, at forudsætningen i FAL § 21, stk. 2, var opfyldt.

Retten har alene lagt vægt på, hvornår sikrede burde have anmeldt skaden. Det forhold, at sikrede oplyste, at man ikke var klar over, at man var sikret i henhold til entrepriseforsikringen, blev ikke tillagt betydning. Og de regressøgende forsikringsselskaber kunne ikke opnå bedre retsstilling end den, deres forsikringstager havde i forhold til F1, hvilket er i god overensstemmelse med reglerne om subrogation.

Dommen illustrerer vigtigheden af, at ansvarsforsikringen hurtigst muligt efter, at en ansvarsskade anmeldes, får afklaret, om der kan være tegnet en anden forsikring – i en sag som denne typisk en entrepriseforsikring – der eventuelt også kunne give dækning til skaden.

---

¹ Anmeldelse af forsikringsbegivenheden umiddelbart efter, at den er indtrådt, jf. § 21, stk. 1.

Jeg står naturligvis meget gerne til rådighed, så-
fremt der måtte være spørgsmål til den nye dom.

MICHAEL S. WIISBYE
ADVOKAT (H)
MSW@NNLAW.DK

DETTE NYHEDSBREV KAN IKKE ERSTATTE JURIDISK RÅDGIVNING. NIELSEN NØRAGER ADVOKATPARTNERSELSKAB OG DE OVENNÆVNTE JURISTER PÅTAGER SIG INTET ANSVAR FOR TAB SOM DIREKTE ELLER INDIREKTE FØLGE AF BRUG AF NYHEDSBREVET, HERUNDER FOR TAB SOM FØLGE AF UTILSTRÆKKELIGE ELLER FEJLAGTIGE INFORMATIONER, VURDERINGER ELLER ANDRE FORHOLD I FORBINDELSE MED NYHEDSBREVET. NIELSEN NØRAGER ADVOKATPARTNERSELSKAB YDER RÅDGIVNING I FORBINDELSE MED KONKRETE SPØRGSMÅL I OVERENSSTEMMELSE MED DE ADVOKATETISKE REGLER. TILMELD/FRAMELD DIG NYHEDSBREVET PÅ WWW.NNLAW.DK.

RETEN I GLOSTRUP DOM

afsagt den 2. marts 2022

Sag BS-38762/2019-GLO

Topdanmark Forsikring A/S
(advokat Kristian Svith)

og

Chubb European Group, Danmark
(advokat Kristian Svith)

mod

AXA Forsikring
(advokat Michael S. Wiisbye)

Denne afgørelse er truffet af kst. dommer Pernille Buck Bendtson.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er modtaget af retten den 30. august 2019, drejer sig om, hvorvidt der er dækning for en skade på en entreprisforsikring, som sagsøgte har tegnet.

Topdanmark Forsikring A/S har fremsat følgende påstand:

Sagsøgte skal betale 1.430.922,59 kr. til Topdanmark Forsikring A/S med tillæg af procesrente fra sagens anlæg af 1.423.532,59 kr. og af 7.390 kr. fra 28. juli 2021 subsidiært et mindre beløb

Chubb European Group, Danmark, filial af Chubb European Group SE, har fremsat følgende påstand:

Sagsøgte skal betale 1.430.922,59 kr. til Chubb European Group, Danmark, filial af Chubb Euro-pean Group SE, med tillæg af procesrente fra sagens anlæg af 1.423.532,59 kr. og af 7.390 kr. fra 28. juli 2021 subsidiært et mindre beløb.

AXA Forsikring har fremsat påstand om frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb end påstået af sagsøgerne.

Oplysningerne i sagen

Sagen vedrører opførelsen af et beplantet lounge-område, den såkaldte "skovlounge", i InQvation-centeret i Taastrup. I forbindelse med byggeriet tegnede bygherren en all risk entrepriseforsikring hos AXA Forsikring.

Det er ubestridt, at entrepriseforsikringens dækning omfattede både entreprenører og underentreprenører. Det fremgår af policen, at forsikringen omfattede entreprisen "Indvendig ombygning af kantinelandskab med montage af præfab. Trappeelementer, samt etablering af skovlounge i bygningen". Forsikringsperioden var den 30. august 2017 til 1. februar 2018 samt en afhjælpningsperiode på 12 måneder.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"5. Hvad dækker forsikringen?

5.1 Forsikringens omfang

Forsikringen dækker fysisk tab og/eller skade på de i policen anførte genstande af en hvilken som helst årsag med de angivne undtagelser i pkt. 6.

6 Hvad dækker forsikringen ikke?

6.1 Undtagelser

Forsikringen dækker ikke tab eller skade, som består i eller skyldes:

6.1.1 Mangelfulde eller ikke konditionsmæssige materialer,

- mangelfuld projektering, beregning, konstruktion eller arbejdsudførelse,
- slitage, korrosion, rust eller anden gradvis forringelse,
- mekanisk eller elektrisk afbrydelse og forstyrrelse (maskinhavari) på arbejdsmaskiner eller andet entreprenørmateriel.

Undtagelserne gælder dog kun de genstande, som rammes direkte af skade. Genstande som indirekte beskadiges, som følge af samme begivenhed, undtages ikke.

...

6.2 Endvidere dækker forsikringen ikke:

...

6.2.2 Normal afhjælpning af mangler og fejl samt påregnelig istandsættelse eller udbedring.

...

7 Afhjælpningsperiode

7.1 Hvis det af policen fremgår, at afhjælpningsperioden er omfattet af forsikringen, dækker forsikringen i den anførte afhjælpningsperiode på policens almindelige og Særlige Betingelser fysisk tab af og skade på de forsikrede genstande, mens de befinder sig på forsikringsstedet som følge af:

7.2 Fejl eller undladelser i opførelsesperioden og på forsikringsstedet, som først konstateres i afhjælpningsperioden.

7.3 Skade opstået under afhjælpning af fejl og mangler, som sikrede i henhold til entrepris kontrakten er forpligtiget til at udbedre.

8 Forhold i skadetilfælde

8.1 Afværgelse af skade

I skadetilfælde er forsikringstageren/sikrede forpligtet til så vidt muligt at afværge eller begrænse skaden, ligesom AXA Forsikring er berettiget til at foretage dertil sigtende foranstaltninger.

8.2 Skadeanmeldelse

8.2.1 Sikrede skal uopholdeligt anmelde til AXA Forsikring enhver skade, der må antages dækket under forsikringen, samt give alle oplysninger og yde enhver bistand, der med rimelighed er praktisk gennemførlig."

Det fremgår af sagen, at CC Brun Entreprise A/S var hovedentreprenør på opførelse af centeret, mens Oxygreen Botanic Engineering ApS (herefter Oxygreen) blev antaget som underentreprenør på beplantning af skovloungen. Oxygreen antog [redacted] ApS som underentreprenør til at varetage tætning af plantekummerne i skovloungen.

Af ordrebekræftelsen dateret den 19. december 2017 fra [redacted] ApS til Oxygreen fremgår, at arbejdet skulle udføres på pladsen den 18. december 2017. Af "KS" (kvalitetsikringsdokumentet) fra [redacted] ApS dateret den 18. december 2017 fremgår, at [redacted] ApS påførte kummerne "kombimembran, Mulseal/Proofex LM", og at arbejdet blev udført den 18. til 29. december 2017.

I forbindelse med behandlingen af den efterfølgende forsikrings sag har Oxygreen udarbejdet en tidslinje over forløbet, hvoraf det fremgår bl.a., at kummerne blev coatet af [REDACTED]^Z ApS i uge 52 i 2017, hvorefter de blev testet ved påfyldning af vand. Videre fremgår, at der i januar 2018 var "jævnlig kontakt til [REDACTED]^Z ApS, hvor man forsøgte at reparere membran hvor der var vandudslip". Herefter fremgår, at der i januar og februar 2018 var løbende besøg, hvor der var enkelte vandudslip, mens der i marts og april 2018 ikke var nogen udslip. Af tidslinjen fremgår videre, at der fra den 22. maj til 17. august 2018 foretoges optørring af udtrængende vand flere gange ugentligt og i alt 52 gange.

I juli 2018 afgav Teknologisk Institut en rapport, hvoraf det fremgår bl.a.:

"Det valgte produkt er ikke dokumenteret i form af test m.v. i relation til den konkrete anvendelse.

Det valgte produkt må jf leverandøren - FOSROC - ikke punktvis belastet, da dette vil bevirke at materialet flyder. Hvis der kan forekomme punktvis belastninger skal der monteres en trykaflastning efter fabrikantens anvisning.

Med denne baggrund er det Institutets vurdering, at der burde have været valgt en anden løsning til tætning af plantekummerne.

Instituttet har i dette notat IKKE taget stilling til den konkrete årsag til at plantekummerne er blevet utætte, da der i forbindelse med gennemgangen ikke er foretaget en egentlig konkret lokalisering af de enkelte skadesteder, og efterfølgende tekniske undersøgelser af disse."

Det fremgår af sagen, at Oxygreen var i dialog med både [REDACTED]^Z ApS og hovedentreprenøren CC Brun Entreprise A/S om sagen. Herunder deltog repræsentanter fra selskaberne den 4. juli 2018 i et møde, hvor en løsning af problemet med utætheder i to af kummerne blev drøftet. CC Brun Entreprise A/S oplyste ifølge referatet af mødet de øvrige parter om entrepriseforsikringen.

Den 30. oktober 2018 anmeldte Oxygreen sagen som en ansvarsskade til sagsøgerne.

Den 29. november 2018 afgav Teknologisk Institut en rapport om "Fugt- og mikrobiologisk undersøgelse af plantekasser og nærliggende områder". Af rapporten fremgår bl.a., at der var konstateret kraftig skimmelvækst på store dele af trækonstruktionen hidhørende fra vandudtrængning fra plantekummerne, og at der som følge heraf skulle foretages lufttæt inddækning af planteøen, inden store dele eller hele trækonstruktionen skulle fjernes med henblik på skimmelfrensning eller udskiftning.

Den 13. december 2018 besigtigede en taksator fra Topdanmark Forsikring A/S bygningen, og det fremgår af taksatorens oplysninger, at skovloungen på dette tidspunkt var indpakket i plastik.

Efterfølgende blev hele skovloungen nedtaget og kasseret, området blev skimmelfrensset og en ny skovlounge opført.

Sagsøgernes krav i sagen blev den 11. april 2019 anmeldt overfor AXA Forsikring.

Det er ubestridt, at sagsøgerne har afholdt de i kravet indeholdte udgifter, men det er bestridt, om udgifterne udgør skade, der er dækket af entreprisforsikring.

Der er under sagen gennemført syn og skøn. Af skønserklæringen af 28. maj 2020 fremgår bl.a.:

"Spørgsmål 1:

Hvad skønnes at være årsagen til, at plantekummerne lækkede vand?

Svar på spørgsmål 1: Det er min vurdering at spørgsmålet skal besvares på følgende måde:

Plante kummerne som står opmagasineret på Stationsvej 28, 4241 Vemmelev hos Oxygreen.

På adressen er 9 kummer, 2 store kummer, 6 mindre kummer, 1 lille rund kumme. Der ses små skader som jeg har vurderet til at kunne være transport-skader fra der, de var opsat til transport/håndtering til lager i Vemmelev.

Erklærings bilag nr. 3. udgør foto til min observationer og registrering, som jeg har kommenteret. (foto har samme nr. som i mine spørgsmål i erklærings bilag nr. 2. (for at gøre det nemmere for alle).

Foto nr. 2. Viser, kummer, hvilket gælder alle, er behandlet indvendig med smøremembran.

Foto nr. 3. Her ses samling mellem to sektioner hvor der er lagt net i samlinger.

Min vurdering er, at der er for at forstærke og tætne samlingen. Der ses tryk mærker som jeg vurderer er aftrykket efter DiaDræn 40 H, (jævnfør svar på skønsmands spørgsmål)

Det er min vurdering at trykmærker har være af en sådan kraft/tyngtet at de har blottelagt nettet/ trykket smøremembranen væk hvor diadrænet har ligget/været over bund og samlinger.

Foto nr. 4 og 5. Her ses gennemtryksmærker efter Diadræn (min vurdering) samt svejsninger samlingen mellem bund og sider. Svejsningen er efter min vurdering en hæftet svejsning (og ikke som nævnt i mine spørgsmål en punkt-svejsning) I denne samling ses der efter min vurdering svejsespændinger efter

hæftet svejsninger, som ses ved at stålet mellem hæftesvejsningen er løftet lidt op, som efter min vurdering kan være varmepåvirkninger ved svejsningen.

Et af mine spørgsmål til sagen var om der i denne samling er nogle former for tætnings materiale, som f.eks silikonefuge eller lignende. Det oplyses, at man ikke har kendskab til om der er brugt tætnings materiale i samling.

Skønsmanden har ikke udført destruktive indgreb/undersøgelser som for eksempel opskæring af samling osv. for at konstatere om der er tætningsmateriale i samling, (det kunne være en mulighed der bør overvejes).

Foto nr. 6. og 7. Her ses gennemtryksmærker (eller ridser) i smøremembranen, samt småsten der sidder lidt fast i/på side af kumme.

Skønsmanden brugte en skruetrækker til at ridse i/på smøremembranen som ses på foto nr. 6. det var forholdsvis let at ridse og se mærker i smøre membranen

Foto nr. 8 og 9. Her ses at smør membranen revner/åbner sig og kan efter min vurdering være en form for udtørring af smøremembranen, som trækker sig og slå revner.

Top slået/toppe af plantekumme er en kant af ca. 6.5 mm stål, som ser ud til er kant svejset hele vejen langs kanten.

Foto nr. 10. viser tværstiver, der holder kummen, så den ikke buler ud ved jordtryk/jord i plantekummen.

Foto nr. 11. Viser ende slutning/samling i stor kumme.

Foto nr. 12. Viser endenskot i stor kumme.

Foto nr. 13. Viser udsivende fuge materiale i samling, vurderet til at være klar bygnings silikone.

Foto nr. 14. Her ses skade, som vurderes til at kunne være transport skade.

Svar:

Det er min vurdering, at grunden til at plantekummerne er fundet utætte/lækker, er den måder konstruktionen er udført på. Her henfører jeg til bundopbygningen, som er samlet med hæfte samlinger og ikke fuldsvejset/svejsesøm, som jeg vurderer, ville have været en mere sikker løsning. Det er oplyst, at der vil stå vand i bunden af kummen og det vil alt andet lige udgøre et vandtryk i kummen som ikke bygget tæt. Samtidig vil den valgte smøremembran efter min vurdering ikke være nok til at tætn konstruktionen.

Ved en smøremembran vil der ikke være sikkerhed for hvor tykt et lag der bliver påført, samt der er ingen lagsikring/dug som vil beskytte mod skarpe genstande som sten-spids samlinger, diadræn osv.

Det ses på de fotos, der viser DiAdrænet i bund af kummerne at DiAdrænet har trykket smøremembranen væk under de dupper som er på drænet. Det samme gør sig gældende ved samlinger, hvor der er lagt net over samling.

Det er min vurdering, at hvis man i en bygning skal have nogen form for vandkar/plantekummer, hvor der kan og vil stå vand i, skal man være ekstra opmærksom på konstruktionen. Jeg mener ikke den ovennævnte konstruktion er bygget til det.

Det er min vurdering at plantekummerne i sig selv-dvs. Uden membran-heller ikke vil være tæt.

Det er samtidig min vurdering, at den anvendte smøremembran og den anvendte konstruktion ikke vil være en holdbar løsning/vil være en tæt og sikker løsning.

Det er min vurdering at plante kummerne lækker vand pga. den måde, det er udført på.

Spørgsmål 2:

Skønnes membranen i plantekummerne at være udført fagmæssigt korrekt?

Svar på spørgsmål 2: Den anvendte smøre membran DP komponent bitumen-latex-emulsion er egnet til (iflg beskrivelse, Erklærings bilag nr. 4.) til at påføre på murværk-betonkonstruktioner-sokler-kælderfundamenter-bropiller-brønde-tunneler, det fremgår ikke at den kan anvendes på stål konstruktioner/malet stål.

Det er min vurdering, at den valgte membran ikke er egnet til den ovennævnte konstruktion. /det er efter min vurdering ikke egnet til det, den er blevet brugt til.

Det er efter min vurdering at den anvendt smøremembran ikke er fagmæssigt korrekt valg til det den her er anvendt til."

Forklaringer

X har forklaret, at han er bygningstaksator og arbejder med skadeshåndtering og risikovurderinger. Han har været 12 år i Topdanmark og omkring 15-20 år i branchen. Han besigtigede den 13. december 2018 skaden sammen med kunden for at vurdere skadesårsag, -omfang og ansvar. På den baggrund lavede han en rapport til skadesbehandleren. Det så voldsomt ud på stedet, da der var bygget et stort telt i plastik op omkring hele skovloungen. Der var etableret undertryk i teltet via et vindue. Da han kom ind i teltet, blev han meget hurtigt dårlig pga. tilstedeværelsen af skimmel. Skovlounge-konstruktionen så i øvrigt okay ud. Der var ikke foretaget de store indgreb, ud over et par enkelte åbninger i konstruktionen. Han fik af kunden forklaret forløbet i sagen. Han vurderede umiddelbart, at skadeshåndteringen var tilforladelig, idet der skulle åbnes op i konstruktionerne med vandpåvirkning, foretages eliminering af utætheder og skimmelsaner. Han kunne dog ikke fastlægge det fulde omfang på stedet. De afholdt efterfølgende en række møder, hvor den nærmere håndtering blev tilrettelagt og udgifterne endte med at blive store. Han mener, at det estimat på omkring 600.000 kr., han har anført i sit notat af 13. december 2018, henviser til det beløb, der på det tidspunkt allerede var brugt til udbed-

ring. Derfor står der også "til dato". Han kunne ikke vurdere omfanget af skaden på dagen. Ved den efterfølgende adskillelse af loungen viste skadens omfang sig meget større end umiddelbart synligt, da der var en række revner og skimmelangreb på træværket. På baggrund af de efterfølgende møder og besigtigelser vurderede han, at det var nødvendigt, at hele konstruktionen blev skilt ad og fjernet med henblik på afrensning. Det viste sig endvidere efter dialog med blandt andre leverandøren af skovlounge, at skovlounge bestod af håndbyggede elementer, og at der derfor var en betydelig risiko for, at nye elementer ikke ville kunne indpasses i den oprindelige konstruktion. Det blev derfor besluttet at få bygget en helt ny konstruktion.

Der blev i først omgang udført skadesbegrænsende tiltag i form af skimmelsaner. Dansk Skimmel byggede i første omgang teltet omkring konstruktionen. Det skete, inden han selv kom på sagen. Derefter kom Polygon på sagen, og de stod for skadesbegrænsning i det videre forløb. Da en genhusning af kontoret ville have medført meget større udgifter, var det nødvendigt at sikre, at kontormiljøet, der lå rundt om konstruktionen, ikke blev påvirket af skimmel. Der blev derfor anvendt et stort beløb til at få foretaget løbende skimmeltest og sikre mod udtrængning af skimmel, ligesom flytningen af hele den skimmelangrebne konstruktion måtte udføres i en weekend og gennem en specialbygget sluse gennem kontorbygningen.

Han besigtigede skaden den 13. december 2018, samme dag som dateringen af notatet. Det er ikke normalt, at besigtigelse sker så sent i forbindelse med vand-skader, men i denne sag var der jo allerede sket sikring på stedet i form af teltet mv. De sikrer sig altid inden for 24 timer fra en anmeldelse, om der er sket den fornødne skadesbegrænsning, og det var vurderingen i denne sag.

Foreholdt at det af sagen fremgik, at vandoptørring ved konstruktionen startede i maj, forklarede vidnet, at der var en undring over, at det havde stået på så længe. Han forstod på dialogen med Z ApS, at der havde været forsøg på afklaring af problemet. Det var en udfordring, at kummerne var placeret i en lukket konstruktion, hvorfor utæthederne ikke kunne konstateres.

De tre fakturaer fra PK Justesen vedrørte transport af de oprindelige plantekummer, og betalingen heraf indgik som en del af skadeshåndteringen i kravet.

Y har forklaret, at han er indehaver af Oxygreen. Oxygreens entreprise bestod i en beplantningsentreprise samt i at sikre, at de af hovedentreprenøren, CC Brun, leverede plantekasser var 100 % tætte. CC Brun Entreprise A/S stod for levering af trækonstruktionen. Plantekasserne var modulopbyggede, og kummerne i stål blev placeret i forskellige niveauer i trækonstruktionen. Det var klart, at metalkummerne ikke var helt tætte. Z ApS blev hyret ind til at sørge for at tætning af kummerne, der skulle være 100 % tætte. Arbejdet blev

udført ultimo 2017, mellem jul og nytår. Opgaven blev udført på stedet, efter at kummerne var monteret i konstruktionen. Da arbejdet var udført, foretog de en vandtest med 15 cm vand i alle kummerne. Testen viste, så vidt han husker, en enkelt utæthed, som blev udbedret. Da de i januar begyndte at fylde jord og planter i kasserne, opstod der nogle vandudslip, hvorefter de måtte tømme kummerne. Der blev foretaget en udbedring, og de fik af [redacted] ApS at vide, at det nok skulle holde. Derefter konstaterede de ikke nye vandudslip før i maj. Han ved ikke, hvorfor det skete, men de blev kontaktet af InQvation, og var derefter næsten dagligt på stedet for at tørre vand op fra gulvet ved konstruktionen. Det er ham, der har udarbejdet den oversigt over forløbet vedrørende optørring med videre, der er fremlagt i sagen. Det er en skrivefejl, når der ved Teknologisk Institut er anført "3. jan", da de slet ikke var involveret i januar, men først i begyndelsen af juli. De havde jævnligt kontakt med [redacted] ApS for at få hjælp til at løse problemet, men uden held. De forsøgte at få [redacted] ApS til at deltage. De kunne ikke se nogen skader på konstruktionen i forbindelse med, at de tørrede vand op. Han har ikke faglig viden om trækonstruktioner, og var ikke klar over, at vandet kunne give problemer. Der blev på et senere tidspunkt konstateret skimmel i lokalet, men han husker ikke hvornår. Derefter tog de sammen med CC Brun Entreprise A/S kontakt til Teknologisk Institut for at få afklaret, om tætningen var udført korrekt. Hvis de havde skullet fjerne alle planter for at få tætnet kummerne, ville udgifterne for selskabet have været så omfattende, at selskabet havde måttet lukke. De nye plantekummer svarer til de oprindelige, men de er tætnet med en fibermembran som anvendes i svømmebassiner. Den er udført af en professionel leverandør, og der har ikke siden været vandudtrængen. Han har ikke undervejs fået nogen oplysning om, at der var tegnet en entrepriseforsikring. Da de i maj skulle optørre vand, drejede det sig om ca. 5-10 liter om dagen. De justerede vandingen af planterne, så der ikke blev ophobet vand i kummerne, mens de afventede [redacted] ApS' tilbagemelding på en løsning. Han havde ikke overvejet, at træværket kunne tage skade. Årsagen til, at de ikke gjorde mere, var, at de ikke kunne få [redacted] ApS til at medvirke til en løsning. De var i tvivl om, hvordan det kunne løses. Han husker ikke præcist, hvornår der blev gjort tiltag med henblik på skadesbegrænsning. Han mener, det var i efteråret 2018, og at det skete efter målingerne fra Dansk Skimmel, der også stod for opbygning af teltet. Han ved ikke, hvorfor der ikke skete anmeldelse til forsikringsselskabet på et tidligere tidspunkt. Han har hele tiden presset på overfor [redacted] ApS for at få dem til at anmelde skaden. De har en verserende retssag om erstatningskrav for egne udgifter mod [redacted] ApS. Selskabet har fået dækket 50 % af udgifterne til optørring af vand, udgifter til Teknologisk Institut og Dansk Skimmel. De har et krav om på omkring 600.000 kr. for deres udgifter til opbevaring af planter, fjernelse af planter mm. Det er ikke krav, der indgår i kravet i denne sag.

Skønsmand Claus Johnsen har forklaret, at han kan vedstå sin erklæring i sagen og har uddybende forklaret, at når der er tale om plantekummer, der skal inde-

holde vand, dvs. et vist vandtryk, og som anvendes indendørs, skal man være særligt opmærksom på, om de er tætte. Den smøremembran, der er anvendt i plantekummerne, er beregnet til anvendelse udendørs, hvor der ovenpå monteres et lag, der kan modstå tryk. Membranen er ikke efter beskrivelsen anvendelig til at modstå vandtryk, men alene til at modstå fugt. Membranen var derfor ikke egnet og ville ikke være tilstrækkelig til at tætnes kummerne. Man kunne ikke bruge den anvendte membran til at tætnes kummer, hvori der skal stå vand, da det ikke ville kunne holde i længden. Det ville ikke være en fagmæssigt korrekt løsning til at tætnes en metalkumme som dem i sagen. Der skulle i stedet være støbt et glasfiberindlæg inden i eller ilægges en dug af gummimembran i hele kummen. Han er sikker på, at skadesårsagen er anvendelsen af membranen. Der er ikke normer for, hvordan dette arbejde skal udføres, men denne løsning opfylder ikke kutymen for udførelse af en sådan konstruktion. Han har vendt det med en kammerat, der er smed og arbejder med stålvarer. Han er selv bygningskonstruktør og brolægger. Under sin besigtigelse fandt han noget klar silikone-masse på en lodret samling, som kan have været anvendt i de lodrette samlinger. Han vurderede, at de små skader, der kunne konstateres på kummerne, var transportskader, og at de ikke kunne være skyld i vandudtrængen.

Z har forklaret, at han var underentreprenør til en entreprise for Oxygreen. Opgaven lød på at male nogle kummer indvendig. Kummerne var galvaniserede, og de skulle males for at undgå forurening af blomsterne og planterne. Opgaven var ikke at sikre, at de var vandtætte. De udførte arbejdet fra den 18.-29. december 2017. Det fremgår af KS i sagen. Han går ud fra arbejdet blev afleveret den 29. december 2017. Han ønsker ikke at udtale sig, da der verserer en retssag med Oxygreen. Han husker ikke, hvornår der opstod utætheder i kasserne. Han husker ikke, at der var en dialog med Oxygreen. Han husker ikke noget, da det er længe siden.

Æ har forklaret, at han er skadesbehandler hos AXA og arbejder med bl.a. entreprisesager. Han har arbejdet med dette i ca. 15 år. Han var sagsbehandler på anmeldelsen i denne sag. Hans primære opgave er at etablere et hændelsesforløb og en troværdig tidslinje for at få afklaret skaden, skadesårsag, tabsbegrænsning mm. I den konkrete sag blev det hele besværliggjort af, at de ikke fik de oplysninger, de havde brug for. Når dette sammenholdes med, at anmeldelsen af skaden kom sent, var det vanskeligt. De ved ikke, hvad der er foregået. I første omgang modtog de alene et krav om dækning og anmelderens egen vurdering. De spurgte da ind til, hvorfor anmelder mente, der var dækning, og fik da blot at vide, at der var sket skade. De fik oplyst, at skadesdatoen var den 2. januar 2018, men modtog alene en udskrift fra Topdanmarks A/S' eget sagsbehandlingssystem, der viste, at de havde noteret den skadesdato. De kunne derfor ikke foretage en verificering af, om skaden var opstået indenfor opførelsesperioden, svarende til forsikringsperioden. Kendskab til skadesda-

toen er afgørende for dækningen efter policen, som er tidsmæssigt afgrænset til opførelsesperioden og afhjælpningsperioden. De har alene haft mulighed for at spørge ind til dokumentation fra det anmeldende forsikringsselskab. Da de ikke modtog de ønskede oplysninger og ikke modtog svar på det, de efterspurgte, havde de ikke den fornødne tillid til anmelder. Da de senere modtog mailkorrespondance mellem [REDACTED] ApS og Oxygreen, hvor Oxygreen gav udtryk for bekymringer, besluttede de at bede om en redegørelse for, hvad der blev foretaget for at begrænse skaden. De fik dog en tidslinje, der angav, at der pågik optøring af vand i en længere periode, men uden at der blev foretaget udbedring. Det fremgår ikke, at der er sket en afklaring af årsagen til skaden. De har overhovedet ikke fået tilstrækkelig dokumentation for det opgjorte krav. Der er således ikke optaget fotos af demontering af hele anlægget, herunder af hvilken del af anlægget, der var skadet. Det fremgår heller ikke af nogen af de fremlagte rapporter. Da der er tale om mangelludbedring, vil ikke alle udgifter være dækket af forsikringen. Det er et særdeles atypisk forløb i denne sag. Han har aldrig tidligere oplevet at modtage en så sen anmeldelse af et krav. Normalt anmeldes krav inden for 7 dage, det gælder nok 90 %. Han husker ikke tidligere at have set en anmeldelse efter 3 måneder. Derudover plejer der at være en langt bedre dokumentation. Hverken bygherre, entreprenør eller underentreprenører har koncentreret sig om at sikre dokumentation for at finde årsagen og begrænse skaden. De burde have ophørt med at hælde vand i kummerne. De ser ud til i stedet at have koncentreret sig om at skubbe aben nedad. Det virker helt skævt. De mangler fortsat oplysninger, der kan afklare i hvilket omfang, kravet er dækket af forsikringen, da der mangler en troværdig tidslinje omkring forløbet.

Parternes synspunkter

Sagsøgerne har i deres påstandsdokument anført følgende:

"1. Sagens tvistepunkt

Denne sag omhandler, hvorvidt der er dækning for skade på en såkaldt "skovlounge" (entreprisen) på "all risk"-dækningen på den entrepriseforsikring, som er tegnet hos sagsøgte.

Sagsøgernes anbringende om, at skaden også er dækket på entrepriseforsikringens ansvarsdækning frafaldes.

Sagsøgerne har dækket en del af skaden over de ansvarsforsikringer, som en af hovedentreprenørens underentreprenører, havde tegnet hos sagsøgerne, og er derfor indtrådt i underentreprenørens krav mod sagsøgte.

2. Entreprisen

Bygherren Erik Husfeldts Vej 7 ApS entredede i 2017 med hovedentreprenøren C.C. Brun Entreprisen A/S om indretning af Inqvationcenteret i

Taastrup. Som en del af denne entreprise, skulle der indrettes en skovlounge i centerets kantineområde. Skovloungen er beskrevet i sagens bilag 5, s. 15 og 38-45.

C.C. Brun Entreprise A/S indgik underentrepriseaftale med selskabet Oxygreen – Botanic Engineering ApS (Oxygreen) om, at Oxygreen skulle stå for beplantningen af skovloungen, jf. bilag 5, s. 87. Omfanget af Oxygreens entreprise fremgår af bilag 5, s. 87.

Oxygreen indgik underentrepriseaftale med selskabet [REDACTED] ApS ([REDACTED]) om, at [REDACTED] skulle tætne de plantekummer, som Oxygreen skulle anvende til beplantningen i skovloungen, jf. bilag 3 og 4.

D. 19. januar 2018 fakturerede Oxygreen hovedentreprenøren for arbejdet med skovloungen, jf. bilag 6.

D. 30. januar 2018 blev der afholdt afleveringsforretning for den samlede entreprise, jf. bilag 7.

3. Skadeårsagen og følgeskaderne

I januar 2018 blev det konstateret, at der var vandudslip fra plantekummerne i skovloungen, og dette blev løbende forsøgt udbedret gennem 2018, jf. bilag 2, 8, 9, 10 og 11.

Skønsmanden har vurderet, at årsagen til, at plantekummerne lækkede vand (skadeårsagen), var, at den valgte membranløsning, der skulle tætne plantekummerne, ikke var egnet dertil, hvilket betød, at membranen gik i stykker, når plantekummerne blev fyldt med diadræn, jord mv., jf. skønserklæringen. Det bemærkes, at Teknologisk Institut er enig i denne vurdering, jf. bilag 9.

Følgeskaderne er beskrevet af Teknologisk Institut i bilag 11. Det konkluderes i bilaget, at der var massiv skimmelvækst i skovloungen, begyndende trænedbrydning og sandsynlig opfugtning af betongulv og isolering. Teknologisk Institut foreslog derfor følgende handlingsplan:

"Hele planteøen inddækkes lufttæt mod den øvrige del af lokalet.

Der etableres luftsluse ved indgang til området.

Der etableres undertryk med aftræk til det fri i inddækningen.

Arbejdet anbefales udført af et professionelt skimmelfrensningssfirma, så spredning af skimmelmateriale til det omgivende lokale hindres og krav til personlige værnemidler overholdes. Se bilag 10.5 og 10.6.

Konstruktionen afskilles og indpakkes inde i inddækningen, før transport ud af lokalet.

Trædele med synlig skimmelvækst eller trænedbrydning kasseres. Alt øvrigt træværk kan genbruges efter skimmelafræsning. Der udføres stikprøvevis afrensningskontrol med udfaldskrav A, før genanvendelse i ny konstruktion. Alternativt kasseres hele konstruktionen, og der bygges en ny. Limrester fjernes fra betongulvet. Hele betongulvet skimmelafræsnes. Der udføres afrensningskontrol på betongulvet med udfaldskrav A, før genopbygning af planteøen. Der måles fugt på betongulv og udføres affugtning efter behov. Kabelkanaler i gulv undersøges for behov for skimmelafræsning og affugtning.

Skadeomfanget er yderligere beskrevet i bilag 12 (notat fra taksator X   ) og bilag 13 (notat fra Polygon).

4. Forsikringsdækningen

Det gøres gældende, at følgeskaderne er dækket på entreprisforsikringens "All Risk Forsikring", jf. bilag 1, s. 8:

- Det fremgår af policen, bilag 1, s. 1, at forsikringen omfattede "*Indvendig ombygning af kantinelandskab med montage af præfab. Trappeelementer, samt etablering af skovlounge i bygningen.*"

I forsikringsbetingelsernes pkt. 4.1, bilag 1, s. 8, er de forsikrede genstande præciseret således:

"Entrepriseobjektet

Forsikringen dækker alle af entreprisen omfattede arbejder, hvad enten disse er permanente eller midlertidige inklusive materialer, eller materialer der skal anvendes dertil, og som bygherren eller entreprenøren ejer eller bærer risikoen for."

Skovloungen var dermed omfattet af entreprisforsikringens dækning.

- De sikrede på policen var: "*Forsikringstager, hovedentreprenør og underentreprenører.*"

Oxygreen, der havde entreprisen med skovloungen, var således sikret på policen.

- Forsikringsperioden var ifølge policen: "*30.08.2017 - 01.02.2018*" + 12 måneders afhjælpningsperiode.

I betingelsernes pkt. 7, bilag 1, s. 9, er det vedrørende afhjælpningsperioden præciseret, at Hvis det af policen fremgår, at afhjælpningsperioden er omfattet af forsikringen, dækker forsikringen i den anførte afhjælpningsperiode på policens almindelige og Særlige Betingelser fy-

sisk tab af og skade på de forsikrede genstande, mens de befinder sig på forsikringsstedet som følge af:

7.2 Fejl eller undladelser i opførelsesperioden og på forsikringsstedet, som først konstateres i afhjælpningsperioden.

7.3 Skade opstået under afhjælpning af fejl og mangler, som sikrede i henhold til entrepris kontrakten er forpligtiget til at udbedre.

Det gøres principalt gældende, at skaden er indtruffet i forsikringsperioden. Subsidiært gøres det gældende, at skaden skyldes "Fejl eller undladelser i opførelsesperioden og på forsikringsstedet, som først konstateres i afhjælpningsperioden."

I begge tilfælde er skaden sket indenfor forsikringstiden.

- Dækningsbetingelsen på "All Risk Forsikring" er i henhold til bilag 1, s. 8, pkt. 5 således:

"5 Hvad dækker forsikringen?...

5.1 Forsikringens omfang

Forsikringen dækker fysisk tab og/eller skade på de i policen anførte genstande af en hvilken som helst årsag med de angivne undtagelser i pkt. 6."

Da det ved bilag 2, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og skønserklæringen er godtgjort, at der er sket "fysisk tab og/eller skade på de i policen anførte genstande", har sagsøgerne godtgjort, at der er indtruffet en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed og, at sagsøgerne derfor som udgangspunkt har krav på dækning for dette/denne tab/skade, medmindre *sagsøgte* godtgør, at skaderne er omfattet af en dækningsundtagelse.

Der henvises til U1995.354H og U2021.1811H.

- Da skadeårsagen kan henføres til en af de i pkt. 6.1.1. anførte årsager vil der ikke være dækning for "de genstande, som rammes direkte af skade". "De genstande" er selve plantekummerne, hvis coating var dét, der var direkte skaderamt. De øvrige skader på skovloungen var skader på "genstande som indirekte beskadiges", og dermed er udgifterne til udbedring af disse skader dækket.

Der henvises til FED2000.840Ø, FED2007.31Ø, FED2007.33Ø, TBB2013.307VG og U2014.939H samt "Entreprisforsikring" 2. udg. (2008), s. 61-67.

- Det bestrides, at sagsøgte har godtgjort, at skaden herudover er omfattet af en dækningsundtagelse.

5. Tabet/skaden

Skadeopgørelsen på entreprisforsikringen sker i henhold til bilag 1, s. 9, pkt. 8.3.

Skadeomfanget er beskrevet ved bilag 2, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og skønserklæringen.

Udgifterne, som sagsøgerne har afholdt i anledning af utæthederne i plantekummerne, kan opgøres til i alt 2.911.845,18 kr., jf. bilag 18 og 19. Sagsøgernes forsikringstager havde en selvrisiko på 25.000 kr., hvorfor sagsøgernes samlede krav mod sagsøgte udgør 2.886.845,18 kr. Sagsøgerne har hver afholdt halvdelen af dette beløb, hvilket svarer til de nedlagte påstande.

Som det fremgår af bilag 20 og opfordring 2 i replikken, har sagsøgerne tilbudt sagsøgte, at sagsøgtes taksatorer (eller andre repræsentanter) fra sagsøgte kan mødes med sagsøgernes taksatorer og gennemgå erstatningsopgørelsen. Dette tilbud har de sagsøgte ikke taget imod, hvilket må komme sagsøgte bevismæssigt til skade.

Der henvises til U1995.53H, U2013.1996H og U2016.2926H.”

AXA Forsikring har i sit sammenfattende processkrift anført følgende anbringender:

”3.1. Generelt om entreprisforsikringen

3.1.1. De to sagsøgende forsikringsselskaber støtter det krav, der er rejst over for sagsøgte, AXA, på den forsikringsaftale, bygherren havde tegnet for det pågældende byggeri.

Sagsøgerne gør således gældende at være indtrådt i det krav på forsikringsdækning, som de medsikrede underentreprenører måtte være berettiget til i henhold til entreprisforsikringen.

Det er derfor ubestridt, at sagsøgerne kun kan være berettiget til erstatning (forsikringsydelse) hos sagsøgte, i det omfang medsikrede underentreprenører i henhold til forsikringsaftalen med AXA var berettigede til forsikringsdækning.

3.1.2. Sagsøgerne er derfor også omfattet af de forpligtelser og begrænsninger i henhold til forsikringsaftalen og forsikringsaftaleloven, som ville være gældende i forholdet mellem AXA og sikrede.

3.1.3. Det er således også en forudsætning for forsikringens dækning, at sagsøgerne i fuldt fornødent omfang bidrager til at få sagen optimalt oplyst i forhold til AXA, jf. herved forsikringsaftalelovens § 22, stk. 1. Efter denne bestemmelse har sagsøgerne pligt til at give AXA "*alle [sikrede] tilgængelige oplysninger om forhold, som kan være af betydning for bedømmelsen af forsikringsbegivenheden, for fastsættelsen af det beløb, selskabet skal yde, eller for de dækningskrav, selskabet måtte have mod andre*".

I det omfang en oplysning kan have betydning for bedømmelsen af forsikringsbegivenheden, er sagsøgerne således forpligtet til i videst muligt omfang at bidrage med sådanne oplysninger. Dette gælder såvel i relation til fastlæggelse af skadens årsag som størrelsen af et dækningsberettiget tab.

I denne sag har sagsøgerne imidlertid ikke ønsket at bidrage til en optimal oplysning af sagen – herunder i relation til fastlæggelse af årsagen til det pågældende forhold – men har indtaget det standpunkt, at blot der er sket skade på de på policen anførte genstande, og/eller medsikrede har pådraget sig erstatningsansvar for skade på tredjemands ting som en direkte følge af den udførte entrepriser, stopper pligten til at bidrage til sagens yderligere oplysning.

Dette er ikke korrekt – og har ikke hold i hverken forsikringsaftalelovens regler, forsikringsaftalen selv eller retspraksis.

3.1.4. Den nævnte forpligtelse til at yde al mulig bistand til sagens optimale oplysning til brug for forsikringsselskabets sagsbehandling og vurdering af forsikringsdækning og eventuel erstatningsopgørelse følger tillige af det generelle obligationsretlige princip om den aftaleretlige loyalitetsforpligtelse.

3.1.5. Det er i sig selv afgørende, at forsikringstageren efter retspraksis har bevisbyrden for, præcis hvilken årsag den anmeldte skade har. I det hele taget har forsikringstageren bevisbyrden for, hvilke(n) årsag(er) der har nødvendiggjort de enkelte udgiftsposter, der kræves dækket i henhold til forsikringen, idet forsikringsselskabet bl.a. er nødt til at få afklaret, hvorvidt der er tale om skade, mangeludbedring, forbedring, etc.

Dette gælder også i relation til all risks forsikring, jf. pkt. 3.2.1–3.2.3 nedenfor.

Men der er også andre gode grunde til, at det er nødvendigt for AXA at modtage de oplysninger og det materiale, man har bedt sikre om at tilvejebringe – sammen med en godtgørelse af skadens årsag – for at AXA kan realitetsbehandle forsikringsagen. Blot eksempelvis kan nævnes:

- I det omfang de reklamationer og det udbedringsarbejde m.v., der har været udført, relaterer sig til almindelig mangelsafhjælpning/udbedring af fejl, er dette udgifter, som ikke dækkes af all risks forsikringen, jf. betingelsernes pkt. 6.2.2. Det er også af den grund afgørende nødvendigt, at forsikringstageren som led i oplysningsforpligtelsen dokumenterer skadens årsag til brug for forsikringsselskabets realitetsbehandling af den anmeldte skade.
- Forsikringstageren skal løfte bevisbyrden for, at skaden kan henføres til forsikringstiden. Det gælder i relation til såvel all risks forsikringen som ansvarsforsikringen. Denne bevisbyrde har sagsøgerne ikke løftet i denne sag.
- I det omfang forsikringstageren kræver dækning i henhold til den særlige udvidelse for en afhjælpningsperiode, skal forsikringstageren løfte bevisbyrden for, at skaden kan henføres til afhjælpningsperioden, og at de særlige forudsætninger for denne dækning er opfyldt.
- Fuldstændige oplysninger som dem, AXA efterlyser, er tillige nødvendige for at afgøre, i hvilket omfang en eventuel dækningsberettiget skade som følge af f.eks. mangelfuld projektering eller mangelfuld udførelse af arbejdet har medført henholdsvis direkte skade og følgeskade, jf. forsikringsbetingelsernes pkt. 6.1.1. Retspraksis viser, at ganske omfattende mangler ved et byggeri efter omstændighederne kan være undtaget for forsikringsdækning i medfør af dette vilkår, der er helt sædvanligt ved en all risks entreprisforsikring som den foreliggende.
- Det er afgørende nødvendigt for forsikringsselskabets mulighed for at realitetsbehandle sagen, at sagsøgerne præsterer en fuldstændig tidslinje, herunder med angivelse af hvad der helt konkret er sket (som man kræver erstatning for), hvilken årsag der

har forvoldt det pågældende forhold², hvornår dette forhold har virket, hvornår forholdet er konstateret, hvilke følger det måtte have haft, etc. Blot eksempelvis vil udgifter knyttet til udsivning ikke berettige til dækning, hvis der er tale om normal afhjælpning af mangler eller fejl, eller hvis de særlige betingelser om årsag og forsikringstid, der gælder for den særlige dækning i afhjælpningsperioden, ikke er opfyldt.

Dertil kommer, at sikrede – som i alle forsikringsager – skal kunne dokumentere og redegøre for de enkelte poster, der indgår i det samlede krav, herunder godtgøre, at den enkelte post har været både nødvendig og rimelig. Dette følger af såvel oplysningspligt i henhold til FAL § 22 som den almindelige bevisbyrde, der gælder for sikrede i en forsikringsag.

3.1.6. Det skal fremhæves, at det under alle omstændigheder er en forudsætning, at der foreligger en *skade*.

Sådanne udgifter, som bygherren måtte ønske godtgjort af sikrede/dennes ansvars-forsikrings-selskab, kan eksempelvis være udtryk for mangelfuld bedring, forbedringer eller udbedring af en egentlig skade.

Bevisbyrden for, at der er tale om en skade – hvilket efter forsikringsbetingelserne er en dækningsforudsætning – påhviler sagsøgerne. På det foreliggende grundlag, hvor sagsøgerne ikke har ønsket at give de oplysninger, sagsøgte har efterlyst, har sagsøgerne heller ikke løftet denne bevisbyrde.

3.1.7. Allerede fordi entreprisforsikringen ikke dækker udgifter til mangelsafhjælpning eller forbedringer, forudsætter en realitetsbehandling af de anmeldte forhold, at sagsøgerne præcis dokumenterer og forklarer de enkelte poster, der indgår i det samlede erstatningskrav, der er rejst.

Dette gælder for så vidt angår såvel all risks forsikringen som ansvarsforsikringen.

I relation til all risks forsikringen har sagsøgerne ikke løftet bevisbyrden for, at der foreligger et forsikringsdækket tab af en given størrelse, end-sige at et sådant tab kan opgøres til stævningsspåstanden.

---

²De forhold, der kan være tale om, er ikke nødvendigvis skader i forsikringsmæssig forstand, jf. pkt. 3.1.6 nedenfor

I relation til ansvarsforsikringen har sagsøgerne heller ikke godtgjort, at der foreligger et ansvarspådragende tab påført tredjemand, som med ansvarsforsikringens begrænsninger og undtagelser kan opgøres til et bestemt beløb; endsige til stævningspåstanden.

På det foreliggende grundlag har sagsøgerne således ikke løftet bevisbyrden for størrelsen af det krav på forsikringsdækning, man måtte kunne rejse over for sagsøgte i medfør af entreprisforsikringen.

3.2. Særligt om all risks forsikringen

3.2.1. Det er fastslået i retspraksis, at også for en all risks forsikring er det en forudsætning for forsikringsdækning, at forsikringstagerne kan godtgøre, præcis hvilken skadesårsag der har ført til skaden.

3.2.2. AXA har derfor været fuldt berettiget til at stille krav om, at sagsøgerne dokumenterer årsagen eller årsagerne – jf. herved pkt. 2.2.3, 2.2.6, 2.2.8 og 2.2.10 ovenfor – samt til at afslå forsikringsdækning, så længe sagsøgerne ikke har villet imødekomme denne anmodning og ikke har dokumenteret det pågældende forholds årsag eller årsager.

3.2.3. Sagsøgerne kan ikke løfte bevisbyrden for, at der foreligger en dækningsberettiget skade – herunder en skade opstået i forsikringstiden – hvis årsagen til det pågældende forhold ikke kendes. Man kunne eksempelvis forestille sig, at der blev indbygget en membran, der fra fabrikkens side var fejlbehæftet, eller som var blevet skadet hos leverandøren. I så fald ville der ikke være tale om en skade i forsikrings- eller afhjælpningsperioden.

Også dette illustrerer, hvorfor sagsøgerne ikke på det foreliggende grundlag har løftet bevisbyrden, at der foreligger en dækningsberettiget skade – samt hvorfor bevis for skadens årsag ligger hos sikrede også i relation til all risks forsikring.

3.2.4. Af de grunde, der nærmere er redegjort for i pkt. 3.1.3–3.1.6 ovenfor, indebærer sagsøgenes afvisning af at give sagsøgte de oplysninger og det materiale, der er nødvendigt for at kunne realitetsbehandle sagen, at sagsøgerne ikke kan løfte bevisbyrden for, at der foreligger en forsikringsdækket skade.

Det gælder bl.a. i relation til begrebet skade, forsikringens dækningsomfang, forsikringstiden (herunder afhjælpningsperiode), etc., jf. herved også de eksempler, der er opstillet i pkt. 3.1.5 ovenfor.

3.3. Særligt om ansvarsforsikringen

3.3.1. Allerede fordi skadens årsag ikke er dokumenteret, har sagsøgerne i relation til entreprisforsikringens ansvarsdækning heller ikke løftet bevisbyrden for, at der foreligger erstatningsansvar for de pågældende medsikrede, hvilket er den grundlæggende forudsætning for dækning i henhold til ansvarsforsikringen.

3.3.2. Endvidere er det en forudsætning, at der er tale om erstatningsansvar for skade på tredjemands ting, jf. betingelsernes pkt. 10.1.1.

Eksempelvis dækker ansvarsforsikringen ikke følgende former for ansvar:

- Ansvar for skade på ting, som tilhører sikrede, jf. betingelsernes pkt. 11.1.2.
- Ansvar for skade på selve arbejdsobjektet eller dele deraf, jf. betingelsernes pkt. 11.1.5.
- Ansvar for skade på bygherrens eller entreprenørens ejendom/anlæg, jf. betingelsernes pkt. 11.1.11.

På det foreliggende grundlag må det antages, at de forhold, sagsøgerne har betalt erstatning for, knytter sig til bygherrens ejendom. Bygherren er også sikret på policen. Uanset om risikoen for genstandens hændelige undergang måtte påhvile f.eks. entreprenøren, må det antages, at det mangelfulde/beskadigede ejes af bygherren, jf. eksempelvis AB 92 § 10, stk. 3.

Under alle omstændigheder er det sagsøgernes bevisbyrde, at det, der måtte være sket skade på, tilhører tredjemand, og at der ikke er tale om skade på ting tilhørende sikrede og/eller skade på bygherrens (eller entreprenørens) ejendom og anlæg. Denne bevisbyrde har sagsøgerne ikke løftet.

3.3.3. Det skal fremhæves, at denne entreprisforsikring ikke er tegnet med ansvarsdækning for entreprenørernes interne skadeforvoldelse på andre entreprenørers entreprise.

3.3.4. Sagsøgerne har heller ikke løftet bevisbyrden for, at et eventuelt ansvar udspringer af fejl eller undladelser begået i forsikringstiden, jf. betingelsernes pkt. 10.1.2.

Det bemærkes, at det af bestemmelse følger, at sagsøgerne har bevisbyrden for, at skaden først har vist sig, efter at arbejdsobjektet er overtaget eller taget i brug af bygherren.

3.3.5. Efter betingelsernes pkt. 10.3 gælder endvidere den begrænsning, at skader, der anmeldes til AXA Forsikring mere end 12 måneder efter bygge- og anlægsperiodens udløb, ikke dækkes.

Efter det oplyste blev byggeriet afleveret den 30. januar 2018. Dette svarer i øvrigt til, at forsikringsperioden udløb pr. 1. februar 2018. Sagsøgerne anmeldte imidlertid først sagen til AXA den 11. april 2019; altså mere end 12 måneder efter bygge- og anlægsperiodens udløb.

Også af den grund er sagsøgerne ikke berettiget til forsikringsdækning i henhold til entreprisforsikringens ansvarsdækning.

3.3.6. Også for ansvarsforsikringen gælder, at eventuel forsikringsdækning bl.a. forudsætter, at sikrede kan godtgøre den præcise skadesårsag.

AXA har derfor været fuldt berettiget til at stille krav om, at sagsøgerne dokumenterer skadesårsagen – jf. pkt. 2.2.3, 2.2.6, 2.2.8 og 2.2.10 ovenfor – samt til at afslå forsikringsdækning, så længe sagsøgerne ikke har villet imødekomme denne anmodning og ikke har dokumenteret, hvilken angiveligt ansvarspådragende handling eller undladelse der er tale om, og hvorledes dette mere konkret måtte have forårsaget en bestemt skade.

Det bemærkes, at entreprisforsikringen ikke dækker almindelig mangelsudbedring.

3.3.7. Først når sagsøgerne har oplyst og dokumenteret sagen fyldestgørende, kan det afklares, i hvilket omfang de enkelte poster i et eventuelt erstatningsansvar efter deres art kan henføres under ansvarsforsikringen. Det kan dog allerede nu bemærkes, at ansvar for skade eller tab, der – direkte eller indirekte – er forårsaget af skimmel eller svamp, er undtaget fra ansvarsforsikringens dækning, jf. betingelsernes pkt. 11.1.9.

3.3.8. Såfremt det måtte vise sig, at en del af det anmeldte krav skulle være dækket af den ansvarsforsikring, der er knyttet til den hos AXA tegnede entreprisforsikring, er det endvidere nødvendigt, at forsikringsselskabet får alle nødvendige oplysninger for at få afklaret, i hvilket omfang der foreligger dobbeltforsikring, hvilket forhold i givet fald må reguleres efter forsikringsaftalelovens regler herfor.

3.3.9. Se endvidere det, der er anført ovenfor i pkt. 3.1.7 om begrænsninger i ansvarsforsikringens dækning.

3.4. Særligt om bevisbyrde

3.4.1. Som anført ovenfor i pkt. 3.1.5 og 3.2.1–3.2.3 må det bestrides, at sikrede (eller i dennes sted det regressøgende forsikringsselskab) har løftet bevisbyrden for, at der foreligger en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed, blot fordi der foreligger en fysisk skade.

Det følger af retspraksis, at også for en all risks forsikrings vedkommende er det en forudsætning for, at sikrede har løftet bevisbyrden for en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed, at sikrede kan godtgøre den konkrete skadesårsag, der har ført til skaden. Se hertil eksempelvis U.2010.2573.

3.4.2. Det bestrides ikke, at forsikringsselskabet som udgangspunkt har bevisbyrden for, at en påberåbt dækningsundtagelse i forsikringsaftalen finder anvendelse.

Dette princip har intet med FAL § 22 at gøre.

Afgørende er imidlertid, at forsikringstageren har bevisbyrden for, at der foreligger en forsikringsdækket begivenhed. Det er reelt på dette punkt, at der i denne sag er tvist mellem parterne.

3.4.3. Den af sagsøgerne påberåbte dom U.1995.354H angik en NGO-organisations muligheder for at give forsikringsselskabet oplysninger om de nærmere omstændigheder i forbindelse med et tyveri/røveri under borgerkrigs-lignende omstændigheder i Angola. Dommen og de forhold, den angik, ses ikke at have nogen relevans for nærværende sag, der angår oplysningspligt og bevis for en vandskade fra plantekummer i forbindelse med et byggeri i Danmark.

3.4.4. Særlig for så vidt angår erstatningskravet er det sikredes bevisbyrde, at de enkelte poster, der indgår i erstatningskravet, hver især er en rimelig og nødvendig udgift alene foranlediget af en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed.

Denne bevisbyrde løftes ikke ved blot at fremlægge en stor og ustruktureret mængde bilag bestående af skønsmæssigt mere end 100 assorterede dokumenter fra de regressøgende forsikringsselskabers interne sagsbehandling.

3.5. Særligt om dækning i afhjælpningsperioden

3.5.1. Det skal fremhæves, at for en skade sket i afhjælpningsperioden kombineres kravet om, at der skal være tale om fysisk tab og/eller skade, af den yderligere forudsætning, at der skal være tale om tab/skade som følge af fejl eller undladelse i opførelsesperioden. Det hedder således i forsikringsbetingelsernes afsnit 7 (sagsøgtes understregninger):

"7 Afhjælpningsperiode

7.1 Hvis det af policen fremgår, at afhjælpningsperioden er omfattet af forsikringen, dækker forsikringen i den anførte afhjælpningsperiode på policens almindelige og Særlige Betingelser fysisk tab af og skade på de forsikrede genstande, mens de befinder sig på forsikringsstedet som følge af:

7.2 Fejl eller undladelser i opførelsesperioden og på forsikringsstedet, som først konstateres i afhjælpningsperioden."

Der er yderligere en dækning i pkt. 7.3 for "[s]kade opstået under afhjælpning af fejl og mangler", hvilken dækning ikke har relevans i nærværende sag.

3.5.2. For en skade opstået i afhjælpningsperioden skal sikrede således godtgøre følgende for at løfte bevisbyrden for, at der foreligger en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed:

- At der foreligger fysisk skade/tab.
- Årsagen til denne skade.
- At skaden er en følge af en fejl eller undladelse.
- At denne fejl eller undladelse er sket i opførelsesperioden.

Sagsøgerne har ikke løftet denne bevisbyrde.

3.5.3. Sikrede har bevisbyrden for, at skaden kan henføres under forsikringstiden. Dette følger af det generelle princip om, at sikrede har bevisbyrden for, at der foreligger en dækningsberettiget forsikringsbegivenhed – og er tillige fast antaget i retspraksis.

Hvis sagsøgerne ville gøre gældende, at skaden er konstateret i opførelsesperioden (forsikringstiden) og derfor ikke er omfattet af den begrænsning, der fremgår af forsikringsbetingelsernes afsnit 7 om afhjælpningsperioden, måtte sagsøgerne løfte bevisbyrden herfor.

Denne bevisbyrde har sagsøgerne ikke løftet.

3.5.4. Da der i afhjælpningsperioden alene er forsikringsdækning for skade/tab som følge af fejl eller undladelse i opførelsesperioden, er der

hverken dækning på kummerne eller skade på andet, såfremt disse forudsætninger ikke er opfyldt.

For skade konstateret efter forsikringsperiodens ophør pr. 1. februar 2018 er der således alene dækning, såfremt alle forudsætninger anført i forsikringsbetingelsernes afsnit 7 om afhjælpningsperioden er opfyldt.

Afhjælpningsperioden er perioden fra 1. februar 2018 – 1. februar 2019.

3.6. Særligt om den sene anmeldelse

3.6.1. Vandskaden blev først anmeldt til sagsøgte ved mail af 11. april 2019 (bilag 15) – mere end 14 måneder efter forsikringsperiodens ophør og mere end 2 måneder efter afhjælpningsperiodens ophør.

Sagsøger Topdanmark kunne i anmeldelsen ikke nærmere angive, hvad der var skadens årsag, men anførte alene (sagsøgtes understregning):
"Den formodede årsag til vandskaden anses som værende benyttelse af produkt, som muligvis kan være uegnet coating af blomsterkummerne, jf. vedhæftede fra TI, dog ikke forholder sig til den konkrete skadesårsag."

Først da sagsøgte på et tidspunkt under den efterfølgende korrespondance anførte, at forsikringsperioden var ophørt pr. 1. februar 2018, anførte sagsøger, at skaden angiveligt skulle være opstået allerede primo januar 2018. Sagsøgte anmodede sagsøger om dokumentation herfor, men kunne alene få oplyst, at der angiveligt havde været tørret vand op i januar 2018.

Således som der nærmere er redegjort for i pkt. 2.2.6–2.2.10 ovenfor, har sagsøgerne ikke efterfølgende godtgjort, at den skade, der blev anmeldt i april 2019, og som under nærværende retssag kræves erstattet med i alt knap 2,9 mio. kr., er konstateret – endsige i det hele konstateret – inden forsikringsperiodens ophør pr. 1. februar 2018.

Selv om man lagde til grund, at skaden er konstateret inden afhjælpningsperiodens udløb pr. 1. februar 2019 (trods anmeldelse et stykke tid efter periodens udløb), har sagsøgerne således ikke løftet bevisbyrden for, at skaden – endsige skaden i sin helhed – er konstateret inden forsikringsperiodens udløb, og før dækningsperioden startede.

3.6.2. Det vides således heller ikke, om der er nogen sammenhæng mellem noget vand, der blev tørret op i januar 2018, og omfattende vandskader i størrelsesordenen ca. 2,9 mio. kr., der næsten 1½ år senere anmeldes og kræves erstattet.

3.6.3. Det bemærkes herved, at der efter det oplyste ikke blev konstateret problemer med vandudslip eller forhold, der kunne begrunde vandudslip, ved afleveringsforretningen den 30. januar 2018 ved forsikringsperiodens udløb.

3.6.4. Det fremgår af mødereferat af 4. juli 2018 (bilag J), at der denne dato blev afholdt møde "*vedrørende utæthed på plantekummer*". Af referatet fremgår bl.a. følgende:

"██████████^Z oplyser at det er manglende beskyttelse der er årsag til de skader der er påført efter aflevering og ekstra vandprøve og jf. Foto fra frilæggelse d. 5. Januar 2018 og 15. Januar 2018."

Efter denne oplysning i mødereferatet skyldes skaden forhold, der er sket efter afleveringen.

3.6.5. Det er bemærkelsesværdigt, at bilag J viser, at man primo juli 2018 afholdt møde vedrørende utæthed på plantekummer, men man ventede alligevel næsten 1 år med at anmelde forholdet til sagsøgte og den entreprisforsikring, som var tegnet hos AXA Forsikring.

Sikrede har således tilsidesat den forpligtelse til omgående anmeldelse, som fremgår af forsikringsbetingelserne. Det hedder således i betingelsernes pkt. 8.2.1 (sagsøgtes understregning):

"Sikrede skal uopholdeligt anmelde til AXA Forsikring enhver skade, der må antages dækket under forsikringen, samt give alle oplysninger og yde enhver bistand, der med rimelighed er praktisk gennemførlig."

Herved har sikrede tillige handlet i strid med anmeldelsespligten efter FAL's § 21, stk. 1, hvoraf fremgår (sagsøgtes understregning):

"Er forsikringsbegivenheden indtrådt, skal den sikrede uden ophold give selskabet meddelelse derom, hvis han i den anledning vil rejse krav mod dette."

Det forhold, at sagsøgerne først i april 2019 – mere end 1 år efter, at man første gang angiveligt havde set tegn på vandudslip – anmeldte forholdet til sagsøgte, har i væsentligt omfang forringet sagsøgtes muligheder for at få sagen fyldestgørende belyst.

Helt uafhængig af spørgsmålet om, hvem der har bevisbyrden for skadens årsag m.v., må den bevismæssige tvivl, der under retssagen består vedrørende de omtvistede forhold, under alle omstændigheder komme

sagsøgerne til skade som følge af det meget sene tidspunkt, hvor man anmeldte skaden til entrepriseforsikringen hos sagsøgte. Dette gælder bl.a. væsentlige faktuelle forhold som skadens årsag, konstatering af skaderne, antallet af skader, nødvendige udbedringsudgifter m.v.

3.6.6. Det er også uklart, hvor mange skader der er tale om, hvilket har betydning for beregning af selvrisiko. I relation til skæringstidspunktet mellem forsikringsperioden og afhjælpningsperioden er det endvidere væsentligt at få afklaret, hvornår de enkelte skader måtte være indtrådt.

3.6.7. Som bilag K er fremlagt mail af 19. juni 2018 fra Oxygreen til [REDACTED]^Z, hvoraf fremgår, at Oxygreen har anmeldt sagen til sit forsikringsselskab, og at man samtidig opfordrer [REDACTED]^Z til at anmelde sagen til sit forsikringsselskab. Dette var altså 10 måneder før, at sikrede anmeldte skaden til AXA Forsikring.

3.6.8. Som bilag L er fremlagt mail af 22. juni 2018 fra [REDACTED]^Z til Oxygreen. Heraf fremgår bl.a., at årsagen til vandudtrængning skyldes "*manglende tilstrækkelig beskyttelse som har beskadiget membranen*".

3.6.9. Som bilag M er fremlagt mail af 19. august 2018 fra [REDACTED]^Z til bl.a. Oxygreen. Det oplyses her, at der i forbindelse med afhjælpningsforretningen blev udført kvalitetssikringsrapport og gennemført vandprøve, uden at dette gav anledning til kommentarer.

På tidspunktet for afhjælpningsforretningen var der således ikke problemer med vand, der trængte ud fra plantekummerne.

3.6.10. Som bilag N er fremlagt mail af 6. december 2018 fra Oxygreen, hvoraf fremgår, at Oxygreen "*presser stadig på for at få forsikringsselskabernes taksatorer*" til at deltage i en besigtigelse på stedet samt deltage i et møde med Teknologisk Institut, Dansk Skimmel samt de implicerede parter fra entreprisen.

Dette var altså næsten ½ år før, at sikrede anmeldte skaden til AXA Forsikring.

Den korrespondance, hvoraf bilag K og N er fremlagt som eksempler, gør det helt uforståeligt, at sikrede/sagsøgerne ikke langt tidligere anmeldte skaden til sagsøgte, jf. tillige pkt. 15 ovenfor.

3.6.11. Som bilag O er fremlagt mailkorrespondance af 30. november – 1. december 2018 mellem entreprenørerne CC Brun Entreprise A/S og Oxygreen. Som det fremgår, anfører CC Brun Entreprise i mail af 30. november 2018 bl.a.:

"Jeg forstår hvad du skriver men dit forsikringselskab har været alt for passive og hvis du ikke fortæger det noget i dag gør bygherren det hvilket du selv hørte på mødet igår.

Det er 5 mdr siden og tålmodighed er væk nu fra alles side af."

Det forhold, at man omkring 1. december 2018 endnu ikke havde gjort noget for at foretage skadebegrænsende foranstaltninger samt skadeudbedring, må antages i væsentligt omfang at have forværret skadernes omfang – og dermed de skadeudgifter, sagsøgerne nu kræver erstattet af sagsøgte.

Det må således antages, at der ikke fra sikredes/sagsøgernes side har været iagttaget den tabsbegrænsningspligt, der gælder i såvel forsikrings- som erstatningsretten.

Også på dette punkt må det komme sagsøgerne til skade, at man først på et alt for sent tidspunkt har anmeldt sagen til sagsøgte, jf. nærmere pkt. 3.6.5 ovenfor.

3.6.12. Af de grunde, der er anført ovenfor, fører også den alt for sene anmeldelse af sagen over for sagsøgte til, at sagsøgerne ikke har godtgjort at være berettiget til forsikringsdækning; endsige til en erstatning i den størrelsesorden, som sagsøgerne har nedlagt påstand om.

3.7. Særligt om syn og skøn

3.7.1. Skønsmanden har i skønserklæringen givet udtryk for, hvad han mener er den mest sandsynlige årsag til vandskaderne.

Efter skønserklæringens formulering er der i det hele tale om vurderinger af, hvad der er mest sandsynligt – skønsmanden ses ikke at kunne direkte *påvise/dokumentere* den præcise skadesårsag.

3.7.2. Som omtalt af skønsmanden selv er der da heller ikke udført f.eks. destruktive indgreb eller undersøgelser, og i relation til både svejsning og anvendelse af tætningsmaterialer synes der alene at være tale om gæt fra skønsmandens side.

3.7.3. Det bestrides, at den foreliggende skønserklæring fastslår en konkret skadesårsag med den grad af sikkerhed, som er nødvendig, for at bevisbyrden for skadens årsag kan anses som løftet.

3.7.4. For fuldstændigheds skyld bemærkes, at sagsøgte forstår skønserklæringen således, at nogle mindre transportskader konstateret på plantekummerne ikke har relevans for spørgsmålet om årsagen til vandskaderne.

3.7.5. De nærmere forhold vedrørende skønserklæringen må afklares i forbindelse med afhjæmning af skønsmanden under hovedforhandlingen.”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

På baggrund af skønserklæringen og skønsmandens forklaring under hovedforhandlingen må det lægges til grund, at årsagen til skaden var, at den anvendte membran i plantekummerne ikke var egnet til at tætte kummerne, og at der af denne grund trængte vand ud af plantekummerne, som over tid medførte skimmelvækst i trækonstruktionen og betongulvet derunder.

■^Z har under sagen forklaret, at arbejdet med tætning af plantekummerne blev afleveret den 29. december 2017. Retten lægger efter bevisførelsen til grund, at der ikke ved afleveringen blev konstateret mangler ved kummerne. Det er ikke under sagen oplyst, hvornår der skete aflevering af Oxygreens del af entreprisen, men der blev afholdt afleveringsforretning med bygherren for hele entreprisen den 30. januar 2018. Det fremgår af vidnet ■^Y ■^Zs forklaring og den af samme vidne udarbejdede tidslinje, at der i januar 2018 blev konstateret utætheder, men at disse blev udbedret af ■^Z ApS, og at der ikke i marts og april 2018 var problemer med vandudtrængen. Retten finder på denne baggrund, at det ikke er godtgjort, at skaden blev konstateret, inden arbejdet var afleveret. Sagsøgerne har derfor ikke godtgjort, at skaden er konstateret indenfor forsikringsperioden.

Det er herefter spørgsmålet, om skaden blev konstateret indenfor den afhjælpningsperiode på 12 måneder, der er omfattet af entreprisforsikringen. Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at Oxygreen fra maj til august 2018 foretog næsten daglig optørring af vand, hvorfor det må lægges til grund, at det i løbet af denne periode blev konstateret, at plantekummerne ikke var tætte. Det kan endvidere lægges til grund, at det af rapporten af 1. juli 2018 fra Teknologisk institut fremgik, at den anvendte membran ikke var anvendelig til tætning af kummerne. Endelig blev det i rapport af 29. november 2018 fra Teknologisk institut konstateret kraftig skimmelvækst i skovloungen på grund af utæthed i kummerne. Retten finder det på denne baggrund godtgjort, at skaden er konstateret indenfor afhjælpningsperioden.

Det følger af forsikringsbetingelsernes punkt 7.2, at dækningen i afhjælpningsperioden er begrænset til fejl eller undladelser begået "på forsikringsstedet". Det kan på baggrund af sagens oplysninger, herunder de fremlagte fotos af arbejdet lægges til grund, at tætningen af kummerne blev udført efter, at kummerne var monteret i trækonstruktionen inde i bygningen. Uanset om metodevalget til tætning af kummerne måtte være truffet uden for forsikringsstedet, f.eks. på underentreprenørens forretningssted, finder retten, at fejlen, der er årsag til skaden, må anses for begået, da den uegnede metode blev anvendt. Retten finder derfor, at skaden er opstået som følge af en fejl begået på forsikringsstedet, jf. forsikringsbetingelsernes punkt 7.2.

Efter forsikringsbetingelsernes punkt 6.1.1 undtages skade på genstande, der rammes direkte af skade som følge af bl.a. mangelfuld projektering og arbejdsudførelse. Det må efter skønserklæringen lægges til grund, at skaden er opstået som følge af mangler ved plantekummerne, idet kummerne var utætte, da den valgte metode og det valgte materiale ikke var egnet til at tætte kummerne. Retten finder derfor, at udgifter til transport og udskiftning af kummerne, optørring af vand samt Teknologisk Instituts undersøgelse af utæthederne må anses for direkte skade, der er undtaget fra dækningen. AXA Forsikring frifindes derfor for den del af kravet, der vedrører disse udgifter.

Det lægges som ubestridt til grund, at trækonstruktionen omkring kummerne ikke var behæftet med mangler. Da den opståede skimmelsvamp i trækonstruktionen derfor udelukkende skyldtes de utætte plantekummer, som må anses for separate elementer af den samlede konstruktion, finder retten, at udgifterne til håndtering af skimmelsvamp i trækonstruktionen og betongulvet samt levering af en ny trækonstruktion udgør indirekte skade, der ikke er undtaget fra forsikringsdækningen.

Det følger af forsikringsaftalelovens § 21, stk. 1 og 2, at hvis den sikrede forsømmer uden ophold at give selskabet meddelelse om forsikringsbegivenhedens indtræden, er selskabet ikke ansvarligt i videre omfang, end det ville have været, hvis sådan meddelelse var givet.

Det er ubestridt, at anmeldelse til AXA Forsikring skete den 11. april 2019.

Efter [REDACTED]'s forklaring og den af ham udarbejdede tidslinje over forløbet, må det lægges til grund, at der pågik nær daglige optørringer af 5-10 liter vand i perioden maj til august 2018. Hertil kommer, at Teknologisk Institut i rapporten af 1. juli 2018 konstaterede, at den anvendte membran til tætning ikke var anvendelig. Retten finder, at Oxygreen på denne baggrund senest i juli 2018 måtte have været bekendt med, at der på dette tidspunkt var indtrådt en forsikringsbegivenhed, og at Oxygreen forsømte at foretage rettidig anmeldelse

heraf til AXA Forsikring. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at der først i efteråret 2018 blev konstateret skimmelvækst i og omkring skovloungen. Retten finder det derfor godtgjort, at den sene anmeldelse har forhindret AXA Forsikring i at foretage skadesbegrænsende tiltag, der ville have hindret udviklingen af skimmelsvamp. AXA Forsikring er derfor ikke forpligtet til at dække udgifter til håndtering af den senere opståede skimmelvækst samt udgifterne til en ny trækonstruktion, jf. forsikringsaftalelovens § 21, stk. 2, jf. stk. 1.

AXA Forsikring frifindes derfor også for betaling af disse udgifter, som udgør den resterende del af sagsøgernes krav.

Efter sagens udfald skal Topdanmark Forsikring A/S og Chubb European Group, Danmark, filial af Chubb European Group SE, betale sagens omkostninger. Sagsomkostningerne er efter sagens værdi og forløb fastsat til dækning af advokatudgift med 200.000 kr. AXA Forsikring er momsregistreret.

Topdanmark Forsikring A/S og Chubb European Group, Danmark, filial af Chubb European Group SE skal efter sagens udfald endeligt bære udgifterne til skønsforretningen, herunder honorarerne til skønsmanden for udarbejdelse af skønserklæring og afhjæmning samt udgiften til valg af skønsmand.

THI KENDES FOR RET:

AXA Forsikring frifindes.

Topdanmark Forsikring A/S og Chubb European Group, Danmark, filial af Chubb European Group SE, skal til AXA Forsikring betale sagsomkostninger med 200.000 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.